

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту у виробничій сфері

САГАТ ПАВЛО СЕРГІЙОВИЧ

УДК 351.71:004

**ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ СУЧАСНИХ ФІСКАЛЬНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ
ПІДТРИМКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ,
НА ПРИКЛАДІ ЗБАРАЗЬКОГО ВІДДІЛЕННЯ КРЕМЕНЕЦЬКОЇ ОДПІ**

Спеціальність 074 – Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ
наукової роботи на здобуття кваліфікації магістра

Робота виконана на кафедрі менеджменту у виробничій сфері факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент
Галушак Ольга Ярополківна,
кафедра менеджменту у виробничій сфері
факультету економіки та менеджменту
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя

Рецензент:

кандидат економічних наук, доцент
Дудкін Павло Дмитрович,
кафедра менеджменту інноваційної діяльності та
підприємництва факультету економіки та
менеджменту Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя

Захист відбудеться «20» лютого 2018 р. о 9⁰⁰ год. на засіданні екзаменаційної комісії у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя

Науковий керівник

О.Я. Галушак

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми зумовлена тим, що необхідність, способи і ступінь втручання держави в економічне життя суспільства є предметом для дискусії серед економістів майже сто років. Після революції в макроекономічному регулюванні, яка була здійснена Дж. М. Кейнсом, необхідність державного втручання в економіку вже не викликає сумнівів, однак для визначення характеру втручання та вибору інструментів, за допомогою якого воно буде здійснюватися, не існує універсального рецепту. Саме це обумовлює підвищення інтересу з боку фахівців до особливостей реалізації механізму фіскальної політики в Україні. За формою впливу фіскальне регулювання належить до непрямих методів державного регулювання, що базуються не на прямому примушенні господарюючих суб'єктів, а на використанні їхніх економічних інтересів. Використовуючи інструменти фіскальної політики, держава створює умови, за яких економічним суб'єктам стає вигідним враховувати інтереси держави в процесі своєї діяльності і не вигідною є опортуністична поведінка. Фіскальне регулювання не має самостійності відносно макроекономічної політики, тому будь-яку зміну в політиці супроводжує адекватна реакція фіскального регулювання.

Отже, вищенаведене розкриває актуальність обраної теми магістерської роботи, яка має назву «Шляхи залучення сучасних фіскальних інструментів для підтримки регіонального розвитку, на прикладі Збараського відділення Кременецької ОДП».

Метою дипломної магістерської роботи є дослідження теоретичних та прикладних аспектів впливу фіскальних інструментів на регіональний розвиток.

Для досягнення поставленої мети в дипломній магістерській роботі визначено ряд взаємопов'язаних **завдань**, основними з яких є:

- дослідити теоретичні засади використання фіскальних інструментів для забезпечення регіонального розвитку;
- провести аналіз особливостей фіскальної діяльності Збараського відділення Кременецької ОДП;
- здійснити загальну характеристику та аналіз організаційної структури управління Збараського відділення Кременецької ОДП;
- провести дослідження організації роботи щодо забезпечення виконання встановлених завдань із надходження податків, зборів та інших платежів, а також єдиного внеску до бюджетів та державних цільових фондів;
- висвітлити результати проведення діяльності та контролю за виробництвом і обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів Збараським відділенням Кременецької ОДП;
- провести дослідження особливостей залучення сучасних фіскальних інструментів для підтримки регіонального розвитку;

- здійснити використання модельних підходів до оцінювання ефективності податкових інструментів на рівні регіону;
- провести дослідження фінансової стійкості зведеного бюджету Тернопільської області як індикатора фіскальної ефективності;
- розробити перспективні напрями удосконалення механізмів державного управління процесами електронного оподаткування.

Об'єктом дослідження є процес використання фіскальних інструментів з метою забезпечення ефективного розвитку регіону.

Предметом дослідження є теоретичні та прикладні засади використання фіскальних інструментів з метою забезпечення регіонального розвитку.

Методи дослідження. Теоретичну і методологічну основу дослідження становлять загальні положення регіонального розвитку, публічного управління та адміністрування. У магістерській роботі використано загальнонаукові і спеціальні методи дослідження: теорії систем і системного аналізу – для ідентифікації чинників впливу зовнішнього середовища на процеси регіонального розвитку; методу порівняння – для уточнення понятійно-категоріального апарату, оцінювання та впорядкування підходів щодо структуризації категорій регіонального розвитку, аналізу діяльності фіскальної служби України; економіко-статистичного й порівняльного аналізу – для виявлення тенденцій розвитку і структурних змін у діяльності досліджуваної фіскальної установи; факторного та логічного аналізу – при діагностуванні та структуризації факторів впливу, ідентифікації проблем управління фіскальною політикою на регіональному рівні; графічний – для візуалізації результатів дослідження; узагальнення – для обґрунтування ефективності удосконалення впливу фіскальних інструментів на регіональний розвиток; абстрактно-логічний – для здійснення теоретичних узагальнень і формування висновків за результатами дослідження.

Джерела дослідження. Інформаційною базою дослідження слугували матеріали праць українських і зарубіжних науковців, інформація державних органів статистики та фіскальних структур, законодавчі та нормативні документи з питань регулювання фіскального впливу, звітно-статистичні дані діяльності досліджуваної публічної установи, аналітичні публікації в науковій і спеціалізованій літературі, а також матеріали спостережень та опитувань, що їх організував автор.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна дипломної магістерської роботи полягає у дослідженні теоретико-методичних засад, розробленні практичних рекомендацій та обґрунтуванні доцільності заходів, спрямованих на підвищення ефективності залучення сучасних фіскальних інструментів для підтримки регіонального розвитку.

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробленні проектних пропозицій щодо обґрунтування модельних підходів до оцінювання ефективності використання податкових інструментів на рівні регіону, дослідження та прогнозування фінансової стійкості зведеного бюджету Тернопільської області як індикатора фіскальної ефективності та вивчення можливостей запровадження електронних послуг у системі оподаткування на рівні регіону.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної магістерської роботи доповідались та отримали позитивну оцінку на III Всеукраїнській студентській конференції «Антикризове фінансове управління в системі забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів» (м. Харків, 14–16 березня 2017 року).

Структура й обсяг дипломної магістерської роботи. Дипломна магістерська робота складається зі вступу, восьми розділів, висновків, переліку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 191 сторінка комп'ютерного тексту, вона містить 25 таблиць і 28 рисунків, 3 додатки, список використаних джерел із 98 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі розкрита актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження, а також подано структуру роботи.

У першому розділі «Теоретичні засади використання фіскальних інструментів для забезпечення регіонального розвитку» досліджено роль фіскального інструментарію у системі регулювання економічного розвитку регіону, визначено особливості використання бюджетно-податкового механізму у системі фінансового стимулювання розвитку регіонів, розглянуто специфіку використання податкових інструментів у процесах регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів України.

Результати проведених досліджень засвідчили, що особливістю розвитку сучасної державної регіональної політики є її спрямування на активізацію ресурсного потенціалу регіонів із метою зміцнення їхньої конкурентоспроможності. За такого підходу державна підтримка територіально-адміністративних одиниць слугуватиме не основним, а лише додатковим джерелом фінансування ресурсів, що залучаються на регіональному та місцевому рівнях. Відповідальність за соціально-економічне зростання регіонів зміщуватиметься на місцевий рівень, у той час як держава визначатиме механізми координації регіонального розвитку та законодавчі засади його підтримки. В умовах поступового підвищення фінансової та економічної самостійності регіонів щодо визначення цілей свого розвитку та їхньої реалізації за рахунок власних джерел зростає роль фіскальної політики. За допомогою фіскальної політики здійснюється розподіл і перерозподіл ВВП,

формування бюджетних ресурсів, державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів, збалансованість місцевих бюджетів за доходами та видатками тощо.

Отже, можемо зазначити, що важливим інструментом фіскальної політики, що має значний вплив на економічне зростання регіонів та їхнє фінансове забезпечення, є система оподаткування. Система оподаткування, як й інші фінансові чинники, значною мірою визначає більшість показників соціально-економічного розвитку країни, областей інших адміністративно-територіальних одиниць. Дослідження взаємодії податкових і соціально-економічних процесів на регіональному рівні та подальше вивчення цих процесів на мікрорівні територіальної організації країни дозволяє більш ґрунтовно та глибоко проаналізувати механізм їхнього взаємозв'язку і виявити суперечності, які виникають у бюджетно-податковій сфері, що важливо для аналізу та прогнозування реакції економіки регіону на зміни фіскальної політики держави, а також для визначення шляхів її вдосконалення в контексті регіонального розвитку.

Досліджено, що фінансово-економічна політика виступає важливим інструментом регулювання розвитку регіонів. Загальнодержавна фіскальна політика є складовою і невід'ємною частиною соціально-економічних та фінансових трансформацій, що здійснюються у країнах світу. У сучасних умовах фінансової глобалізації світового господарства на перший план висувається проблема формування та реалізації ефективної фіскальної політики, що дозволяє, з одного боку, оптимізувати державні доходи шляхом вибору належних джерел їх отримання і, з іншого боку, передбачити раціональне та обґрунтоване витрачання державних коштів. Від того, наскільки фіскальна політика продумана, вивірена, розрахована, правильно визначені пріоритети і розставлені акценти, залежить стимулювання розширення споживчого попиту або, навпаки, його стримування, заохочення накопичень і заощаджень.

Таким чином, фіскальний інструментарій є ключовим елементом системи регулювання економічного розвитку розвинених ринкових відносин, а тому дослідження інструментів оподаткування є однією з важливих складових сучасних наукових досліджень, які створюють основу для прийняття тактичних і стратегічних рішень у галузі державного регулювання розвитку регіонів. Фіскальна (бюджетно-податкова) політика – це заходи уряду, спрямовані на забезпечення повної зайнятості та виробництво неінфляційного ВВП шляхом зміни державних видатків, системи оподаткування та підходів до формування державного бюджету в цілому та регіональних бюджетів зокрема.

На основі семантичного аналізу існуючих теоретичних підходів до визначення поняття «фіскальна політика» у роботі запропоновано власну дефініцію «фіскальної політики» як комплексу заходів, за допомогою яких держава впливає на економіку через структуру джерел державних доходів і напрямків державних витрат шляхом зміни виду і ставок податків, зборів, відрахувань та

інших обов'язкових внесків до бюджету, державні позабюджетні фонди, а також за рахунок вибору розмірів і складу обов'язкових державних витрат у вигляді утримання, виплат, дотацій, трансфертів та субсидій на всіх рівнях державного управління, спрямованих на підвищення ефективності національної економіки та стимулювання економічного зростання країни у системі світового господарства.

У другому розділі «Аналіз особливостей фіскальної діяльності Збараського відділення Кременецької ОДПІ» проведено загальну характеристику та аналіз організаційної структури управління Збараського відділення Кременецької ОДПІ, досліджено особливості організації роботи щодо забезпечення виконання встановлених завдань із надходження податків, зборів та інших платежів, а також єдиного внеску до бюджетів та державних цільових фондів, розглянуто управлінські процеси у сфері проведення діяльності та контролю за виробництвом і обігом спирту, алкогольних напоїв і тютюнових виробів Збараським відділенням Кременецької ОДПІ.

Досліджено, що до функцій керівництва Збараського відділення Кременецької ОДПІ відноситься: організація та забезпечення роботи податкової інспекції і її підрозділів; оформлення податкових документів, що мають юридичну силу; прийом та надання консультацій платникам податків, проведення податкової інспекції. Станом на 01.10.2017 в органах ДФС району на обліку перебувало більше 6 тисяч основних платників податків, з них 2153 юридичних особи, 4132 фізичних осіб-підприємців. За рік кількість юридичних осіб збільшилась на 4%.

У 2016 році до Збараського районного бюджету надійшло більше 3,5 млн. грн. податків і зборів, контроль за сплатою яких покладено на фіскальні органи, що становить 113% запланованого показника. Додаткові надходження склали 420,4 млн. грн. У порівнянні з 2015 роком надходження податку на прибуток до місцевого бюджету зменшились на 159,6 млн. грн. або 47,0 відсотків. За 2016 рік забезпечено надходження податку на прибуток до державного бюджету за рахунок добровільної сплати, контрольної-перевірочної роботи та погашення податкового боргу.

Досліджено, що надходження податків в 2016 році від фізичних осіб – підприємців склали більше 300 млн. грн., що 43% більше, в порівнянні з 2015 роком. Основними видами доходів, що були задекларовані громадянами Збараського району протягом 2016 року були: доходи у вигляді спадщини, інвестиційний прибуток, доходи від продажу та надання в оренду нерухомого майна, а також доходи від незалежної професійної діяльності.

Працівниками податкової міліції Збараського відділення Кременецької ОДПІ за результатом вжитих заходів щодо протидії незаконному виробництву та обігу підакцизних товарів з незаконного обігу вилучено товарно-матеріальних цінностей підакцизної групи на суму майже 16 млн. грн. Серед них – паливно мастильні матеріали, тютюнові вироби, лікєро-горілочна продукція та спирт.

У третьому розділі «Дослідження особливостей залучення сучасних фіскальних інструментів для підтримки регіонального розвитку» було обґрунтовано доцільність використання модельних підходів до оцінювання ефективності податкових інструментів на рівні регіону, проведено дослідження фінансової стійкості зведеного бюджету Тернопільської області як індикатора фіскальної ефективності, а також розроблено перспективні напрями удосконалення механізмів державного управління процесами електронного оподаткування.

З метою удосконалення впливу фіскальних інструментів на розвиток Збараського регіону у роботі удосконалено методичний підхід до моделювання сценаріїв коригування податкової складової регіональної фіскальної політики. Такий методичний підхід складається з ряду етапів, серед яких – моделювання чотирьох сценаріїв перерозподілу податкових надходжень між бюджетами різних рівнів, перевірка цих сценаріїв на відповідність критеріям ефективності та вибір найбільш раціонального сценарію відповідно до різних видів ефективності: економічної, соціальної та організаційної. Варіанти сценаріїв розподілу загальнодержавних податків між бюджетами різних рівнів містять ряд показників для побудови моделі децентралізації фінансових ресурсів та різні варіанти податкових надходжень, які закріплюються за бюджетами регіонів.

Вибір раціонального сценарію проводився за допомогою побудови імітаційної моделі динаміки фінансових ресурсів регіону на прикладі регіонального бюджету Збараського району. Для побудови моделі використовувалися дані Головного управління статистики та Головного управління Міністерства доходів і зборів в Тернопільській області. Як свідчать результати проведеного аналізу, найбільш раціональним із запропонованих варіантів є четвертий сценарій, оскільки він враховує ключові показники ефективності: коефіцієнт бюджетної залежності і рівень збалансованості бюджету. Проте здійснення виключно фінансової децентралізації не дасть результатів без продовження реформ в сфері бюджетної децентралізації і розвитку регіональної політики.

У ході дослідження впливу фіскальних інструментів на процеси регіонального розвитку у роботі було проведено оцінку кількісних характеристик формування та використання фінансових ресурсів зведеного бюджету Тернопільської області. Таке дослідження дало можливість більш детально проаналізувати сучасні тенденції та виявити недоліки в розбудові децентралізованої моделі фінансових ресурсів. Нами було виокремлено та обчислено ряд важливих індикаторів стійкості зведеного бюджету та здійснено їх порівняння із пороговими значеннями. Результати порівняння засвідчили кризову фінансову стійкість місцевого бюджету щодо значення коефіцієнта самостійності та нестійку позицію щодо коефіцієнта бюджетного покриття. Решта коефіцієнтів перебувають у межах норми.

Визначивши вагові коефіцієнти кожного індикатора фінансової стійкості, нами було обчислено інтегральний показник фінансової стійкості зведеного бюджету Тернопільської області. Розрахований інтегральний показник свідчить про деякі проблеми з фінансуванням видатків за рахунок власних джерел, оскільки його значення знижується, починаючи з 2014 року. Через це в регіоні виникає потреба у залученні додаткових ресурсів. Для цього типу фінансової стійкості необхідно розробляти стратегію стабільного розвитку шляхом нарощування бюджетних можливостей, яка передбачає активізацію роботи органів місцевого самоврядування з розширення податкових та неподаткових джерел формування дохідної частини бюджету.

У роботі досліджено, що формування сучасних технологій у сфері оподаткування відбувається на платформі ІТ-технологій, і саме за таких умов розвивається електронне оподаткування. Тому ми пропонуємо комплекс механізмів державного управління оподаткування в умовах розвитку інформаційного суспільства. Такий комплекс буде враховувати виклики та можливості, які виникають у процесі інформаційного розвитку, дозволить реалізувати головну мету державного управління оподаткування в умовах розвитку інформаційного суспільства. У процесі реалізації цього комплексу будуть задіяні фінансові, інформаційні, сервісні, моніторингові та адміністративні важелі. Такий механізм, на нашу думку, дозволить сформувати достатньо стійку матеріально-технологічну основу автоматизації фіскального забезпечення регіону.

У четвертому розділі «Спеціальна частина» проведено дослідження результатів діяльності державної фіскальної служби України у 2016 році та здійснено аналіз організаційно-правових засад її функціонування.

У п'ятому розділі «Обґрунтування економічної ефективності» здійснено розрахунок ефективності використання модельних підходів до оцінювання ефективності податкових інструментів на рівні регіону, а також проведено дослідження фінансової стійкості зведеного бюджету Тернопільської області як індикатора фіскальної ефективності.

У шостому розділі «Охорона праці» висвітлено загальні вимоги безпеки праці у галузі професійної діяльності працівників органів ДФС та виокремлено перелік вимог безпеки під час експлуатації електронно-обчислювальних машин.

У сьомому розділі «Безпека в надзвичайних ситуаціях» охарактеризовано процеси організації та проведення досліджень з оцінки стійкості роботи установ під час надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, а також досліджено особливості реалізації вимог забезпечення стійкого функціонування державної установи та бізнесу в умовах надзвичайних ситуацій.

У восьмому розділі «Екологія» досліджено основні екологічні фактори впливу на формування сучасної фіскальної політики регіонів, а також розроблено низку економічних заходів щодо забезпечення охорони навколишнього середовища.

ВИСНОВКИ

Отже, у представленій дипломній магістерській роботі досліджено теоретичні засади та практичні аспекти процесу використання сучасних фіскальних інструментів для розвитку регіону.

Результати проведених досліджень дозволяють стверджувати, що в умовах поступового підвищення фінансової та економічної самостійності регіонів щодо визначення цілей свого розвитку та їхньої реалізації за рахунок власних джерел зростає роль фіскальної політики. За допомогою фіскальної політики здійснюється розподіл і перерозподіл ВВП, формування бюджетних ресурсів, державне регулювання соціально-економічного розвитку регіонів, збалансованість місцевих бюджетів за доходами та видатками тощо.

Дослідження взаємодії податкових і соціально-економічних процесів на регіональному рівні та подальше вивчення цих процесів на мікрорівні територіальної організації країни дозволяє більш ґрунтовно та глибоко проаналізувати механізм їхнього взаємозв'язку і виявити суперечності, які виникають у бюджетно-податковій сфері, що важливо для аналізу та прогнозування реакції економіки регіону на зміни фіскальної політики держави, а також для визначення шляхів її вдосконалення в контексті регіонального розвитку.

Визначено, що фінансово-економічна політика виступає важливим інструментом регулювання розвитку регіонів. Загальнодержавна фіскальна політика є складовою і невід'ємною частиною соціально-економічних та фінансових трансформацій, що здійснюються у країнах світу.

Результати проведеного дослідження свідчать, що станом на сьогодні у складі Збараського відділення Кременецької ОДПІ налічується 84 штатні працівники, включно із технічним персоналом. До функцій керівництва Збараського відділення Кременецької ОДПІ відноситься організація та забезпечення роботи податкової інспекції і її підрозділів; оформлення податкових документів, що мають юридичну силу; прийом та надання консультацій платникам податків; прийом та надання консультацій працівникам податкової інспекції; вжиття заходів до порушників виконавчої та трудової дисципліни.

Досліджено, що Збараський район є аграрно-промисловим регіоном, де основна маса валового внутрішнього продукту створюється сільськогосподарськими підприємствами та переробляється харчовою промисловістю. Більшу половину населення становлять жителі сільської місцевості. Цим, а також відсутністю потужних промислових об'єктів, зумовлені особливості

структури створюваної в районі доданої вартості. Переважає сфера послуг, яка становить 54% та сільське господарство – 21,9%. Питома вага промисловості становить 19,3%.

Результати проведених досліджень свідчать, що у 2016 році до Збарзького районного бюджету надійшло 3678,6 млн. грн. податків і зборів, контроль за сплатою яких покладено на фіскальні органи, що становить 112,9% запланованого показника. Додаткові надходження склали 420,4 млн. грн. У порівнянні з 2015 роком доходи місцевого бюджету зросли на 693,4 млн. грн. або на 46,8%. За 2016 рік забезпечено виконання індикативних показників до державного бюджету з податку на доходи фізичних осіб на 114,3%, військового збору - 105,8%, податку на прибуток - 128,7%, акцизного податку - 174,4%, рентної плати за спеціальне виконання лісових ресурсів – 125%.

У роботі досліджено, що застосування інструментів регіональної політики для стимулювання активізації діяльності господарюючих суб'єктів сприятиме зростанню доходів підприємств, індивідуальних підприємців, домашніх господарств, що дозволить розширити податкову базу і, відповідно, збільшити податкові надходження до місцевих бюджетів. Тому у представленому дослідженні запропоновано багатокритеріальні сценарії децентралізації фінансових ресурсів місцевих бюджетів у вигляді перерозподілу загальнодержавних податків між бюджетами різних рівнів. Побудова сценаріїв відбувалась у ряд етапів. На першому етапі методичного підходу формулюється мета – обґрунтування вибору ефективних сценаріїв децентралізації фінансових ресурсів між бюджетами різних рівнів. Наступним етапом є побудова моделі децентралізації фінансових ресурсів. Третім етапом методичного підходу є визначення впливу чинників на формування фінансової самодостатності регіонального розвитку. На четвертому етапі розробляються варіанти сценаріїв децентралізації фінансових ресурсів. Найбільш раціональним із запропонованих варіантів виявився 4 сценарій, оскільки він враховував ключові показники ефективності: коефіцієнт бюджетної залежності і рівень збалансованості бюджету.

У результаті проведених досліджень обґрунтовано вплив регіональної податково-бюджетної політики держави на фінансову самодостатність регіонів та проведено оцінювання соціально-економічного становища Тернопільської області на основі групи показників, які безпосередньо пов'язані та впливають на формування й використання коштів органів місцевого самоврядування. Аналізуючи показники, які характеризують здатність та можливість органів місцевого самоврядування формувати кошти на забезпечення соціально-економічного розвитку територій, визначено, що для місцевих бюджетів Тернопільської області є характерним значне зниження частки доходів бюджету розвитку в загальній структурі доходів місцевих бюджетів. На основі цього можемо зробити висновок, що в результаті реалізації політики децентралізації фінансових ресурсів пріоритетним є розподіл дохідних джерел місцевих бюджетів на користь загального фонду.

Відповідно, зазначені тенденції негативно позначаються на рівні соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць, знижується якість громадських благ та послуг, а також посилюється рівень фінансової залежності органів місцевого самоврядування від органів влади вищого рівня в рамках забезпечення видатків розвитку.

Проведені дослідження свідчать, що позитивним моментом у рамках реалізації політики децентралізації фінансових ресурсів для місцевих бюджетів Тернопільської області є зниження в період з 2011 по 2017 рр. значення коефіцієнтів, що характеризують частку субвенцій як в загальній структурі доходів місцевих бюджетів, так і в структурі міжбюджетних трансфертів. Дані тенденції свідчать про зниження рівня фінансової залежності органів місцевого самоврядування Тернопільської області від цільової державної підтримки. Розрахований інтегральний показник свідчить про деякі проблеми з фінансуванням видатків за рахунок власних джерел, тому у регіоні виникає потреба у залученні додаткових ресурсів, які перераховуються на довготривалій основі, що в перспективі дозволить стабілізувати його стан та динамічно розвиватися.

Список опублікованих праць за темою дипломної магістерської роботи

1. Сагат П. Фіскальне забезпечення регіонального розвитку: проблеми та перспективи / П.С. Сагат // Антикризове фінансове управління в системі забезпечення соціально-економічного розвитку регіонів: збірник матеріалів III Всеукраїнській студентській конференції (м. Харків, 14–16 березня 2017 року). – Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна. – Харків: ХНУ, 2017. – С. 33-35.

АНОТАЦІЯ

Сагат П.С. Шляхи залучення сучасних фіскальних інструментів для підтримки регіонального розвитку, на прикладі Збарзького відділення Кременецької ОДПІ [Рукопис]: комплексна дипломна робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 074 / Павло Сергійович Сагат; ТНТУ. – Тернопіль: [б. в.], 2018. – 191 с.

Магістерська робота: 191 с., 28 рис., 25 табл., 3 додатки, 98 літературних джерел.

Об'єкт дослідження – процес використання фіскальних інструментів з метою забезпечення ефективного розвитку регіону.

Метою роботи є дослідження теоретичних та прикладних аспектів впливу фіскальних інструментів на регіональний розвиток.

Методи дослідження – економіко-статистичного, системного та порівняльного аналізу, метод експертного опитування, діалектичного пізнання, економічного синтезу.

Розроблено проектні рішення щодо обґрунтування модельних підходів до оцінювання ефективності використання податкових інструментів на рівні регіону, дослідження та прогнозування фінансової стійкості зведеного бюджету Тернопільської області як індикатора фіскальної ефективності та вивчення можливостей запровадження електронних послуг у системі оподаткування на рівні регіону. Результати дослідження впроваджено у діяльність Збарзького відділення Кременецької ОДП.

Ключові слова: фіскальна діяльність, процеси оподаткування, регіональний розвиток, податок на прибуток, податкові надходження, фіскальні інструменти, фінансування розвитку регіону.

ABSTRACTS

Sahat P.S. Ways of attracting modern fiscal instruments to support regional development, on the example of the Zbarazh branch of the Kremenets OPA [Manuscript]: comprehensive thesis for obtaining the qualification master's degree in 074 / Pavlo Sahat; TNTU. - Ternopil [b. in.], 2018. - 191 p.

Diploma work: 191 pages, 28 figures, 25 tables, 3 appendixes, 98 references.

The Object of Investigation – process of using fiscal instruments to ensure the effective development of the region.

The Aim of the Work is the study of theoretical and applied aspects of the influence of fiscal instruments on regional development.

Research methods – economic and statistical, and comparative analysis, expert survey method, dialectical knowledge, economic synthesis.

Creating decisions for substantiation of model approaches to the assessment of the efficiency of using tax instruments at the regional level, research and forecasting of the financial stability of the consolidated budget of the Ternopil region as an indicator of fiscal efficiency and the study of the possibilities of introducing electronic services in the tax system at the regional level have been developed. The results of the study were implemented in the activities of the Zbarazh branch of the Kremenets Regional State Administration.

Keywords: fiscal activity, tax processes, regional development, income tax, tax revenues, fiscal instruments, financing of regional development.